Kirkolliskokoukselle Kuopio 23.10.2026

Asia 19. Kirkolliskokousaloite työryhmän tai selvityshenkilön asettamisesta selvittämään piispojen asemaa suhteessa Suomen valtion lainsäädäntöön

Kirkollishallituksen esitys

Aloitteessa pyydetään selvittämään piispojen lainsäädännöllistä asemaa suhteessa Suomen valtion lainsäädäntöön kanoninen oikeus huomioon ottaen. Lisäksi aloitteessa pyydetään selvittämään, miksi muista julkisyhteisöistä poiketen Suomen ortodoksisen kirkon palkkatiedot ovat salaisia.

Aloitteen perusteluissa viitataan mm. OrtL 39 §:ään, jonka mukaan hiippakunnan piispa on hiippakuntansa johtaja, joka johtaa hiippakuntaa kirkon perinteen ja ortodoksisen kirkon muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan. Aloitteen perusteluiden mukaan säännöksen viittaus ortodoksisen kirkon perinteeseen ja sääntöihin jättää tulkinnanvaraiseksi, mikä on piispan työoikeudellinen asema. Vallitsevan tulkinnan mukaan on epäselvää, onko kirkon kanonisen perinteen valossa kirkon keskushallinnossa työnantajan edustajana toimivalla kirkollishallituksella toimivaltaa esimerkiksi arvioida piispan käyttäytymistä tehtävässään.

Aloitteessa esitetään, että kirkolliskokous antaa kirkollishallituksen tehtäväksi asettaa selvitystyöhön työryhmän tai selvityshenkilön.

Kirkollishallitus esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen ja antaa kirkollishallitukselle tehtäväksi asettaa työryhmän tai selvityshenkilön valmistelemaan piispojen oikeudellisen aseman selkeyttämiseksi tarvittavat esitykset ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutoksiksi sekä selvittämään kysymyksen Suomen ortodoksisen kirkon palkkatietojen salassapidon perusteista ja tekemään mahdolliset asiaan liittyvät esitykset.

Perustelut

Tarve selkeyttää piispojen lainsäädännöllistä asemaa koskevia kirkkolain säännöksiä on tunnistettu kirkon piirissä pitemmän aikaa. Selkeyttämisen tarvetta on koettu mm. piispantehtävän työoikeudelliseen asemaan liittyvissä kysymyksissä.

Kirkolliskokouksen käsittelyssä on vuosina 2023 ja 2024 ollut esitykset eräiksi ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutoksiksi osana valmisteilla ollutta ortodoksisesta kirkosta annetun lain kokonaisuudistusta. Kirkolliskokouksen käsittelyssä olleet lakimuutosesitykset sisältävät kattavasti myös piispan oikeudelliseen asemaan liittyvät kirkkolain muutosesitykset. Lakimuutosesitysten jäätyä hyväksymättä on myös tilanne piispojen oikeudellisen aseman selkeyttämisen suhteen jäänyt ennalleen.

Piispojen oikeudellisen aseman selvittämisessä lähtökohtana on Tomoksen yleinen periaate, jonka mukaan piispalla on oikeus yhdessä maallikkojen ja papiston kanssa vapaasti järjestää kirkon olot Suomen lakien vaatimusten mukaan, kunhan ne eivät ole ristiriidassa opin ja kanonien kanssa siten kuin niitä tulkitaan ekumeenisessa patriarkaatissa. Kanonisen perinteen tulkinnan viimesijainen tulkintaoikeus on siten sidottu Konstantinopolin ekumeeniseen patriarkaattiin.

Kirkkolaissa ei ole palkkatietojen julkisuutta koskevia säännöksiä. Nimikirjalakiin (1010/1989) sisältyy erityislakina säännöksiä julkisyhteisöjen palkkatietojen julkisuudesta. Suomen ortodoksinen kirkko ei sisälly lain 7 §:ssä olevaan luetteloon lain soveltamisen piiriin kuuluvista julkisyhteisöistä, minkä vuoksi palkkatiedot ovat salaisia.

Liite 19. Kirkolliskokousaloite työryhmän tai selvityshenkilön asettamisesta selvittämään piispojen asemaa suhteessa Suomen valtion lainsäädäntöön

Esitys asian käsittelystä
Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että asiasta 19 pyydetään lakivaliokunnan mietintö.

+ Elia

Elia
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa